

บทความวิจัย (Research Article)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
Educational Institution Administration According to the Seven
Sappurisadhamma Principle of Schools under the Office of
Amnat Charoen Primary Educational Service Area

นพณัฐ เบ้าทอง¹, สุนทร สายคำ², และสัมฤทธิ์ กางเพ็ง³
Nopphanat Baothong¹, Sunthorn Saikham², and Samrit Kangpheng³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen campus, Thailand^{1,2,3}

Received: January 28, 2023 Revised: February 27, 2023 Accepted: February 28, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 155 คน ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กึ่งแบบโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ โดยภาพรวมและรายด้านมีความเห็นแตกต่างกัน 3) แนวทางการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัมมัญญตา ควรจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตถัญญตา ควรเป็นต้นแบบพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ 3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตตัญญตา ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักมัตตัญญตา ควรส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลัญญตา ควรมีการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปริสญญตา ควรสร้างและพัฒนา

¹ Corresponding author, Tel. 0909615241, Email: mai.navaporn@gmail.com

เครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ 7) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปุคคลัญญตา ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักสัปปุริสธรรม 7

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the educational institution administration according to the Seven Sappurisdhamma of schools under the Office of Amnat Charoen Primary Educational Service Area; 2) to compare the school administration according to the Seven Sappurisdhamma; 3) to propose a guideline for the educational institution administration according to the Seven Sappurisdhamma. This study was carried out by means of mixed-method research. The sample group consisted of 155 school administrators. A questionnaire and a semi-structured interview were used to collect data. The statistics used to analyze the data were Mean, Standard Deviation, and Content Analysis. The research results were as follows: 1) The overall educational institution administration, according to the Seven Sappurisdhamma of schools under the Office of Amnat Charoen Primary Educational Service Area, was statistically rated at the highest level of practice. The most practiced aspect was budget management, according to the Seven Sappurisdhamma, with a mean value of 4.68. 2) The comparative results of the school administration according to the Seven Sappurisdhamma of schools under the Office of Amnat Charoen Primary Educational Service Area classified by gender, education backgrounds, and educational institution administration experience showed statistical difference at the significance level of .01. 3) The guideline for the educational institution administration according to the Seven Sappurisdhamma of schools under the Office of Amnat Charoen Primary Educational Service Area was that (1) the administration according to Dhammaññutā, Educational standards should be prepared following the policy of the Ministry of Education. (2) The administration, according to Atthaññatā, the schools should be a model for improving the quality of effective teaching and learning management. (3) The administration, according to Attaññatā, employees should be allowed to participate in thinking and making decisions. (4) The administration, according to Mattaññatā, the schools should promote, support, and develop innovative media and educational technology used in learning management. (5) The administration, according to Kālaññutā, educational institutions should be managed per good governance principles. (6) The administration, according to Parisaññutā, the schools should build and develop a network of learning communities. (7) The administration, according to Puggalaññutā, the curriculum should be developed per the needs of the students and the locality.

Key words: Educational Institution Administration, Seven Sappurisdhamma

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก การพัฒนาการศึกษาของชาติจึง เป็นภารกิจหลักในการพัฒนานคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวน โดยมีกรอบทิศทางการ พัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกกระบวนมี ความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ "มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงอำนาจในมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัด การศึกษา มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และ จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็น ทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้ง กับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (2550, 16 พฤษภาคม); กระทรวงศึกษาธิการ (2552); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษามีเพื่อเป็นกรอบการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษาภายใต้บริบทของสังคมชาวพุทธศาสนาหากนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการหรือ ประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารงานย่อมนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ พระธรรมโกศา จารย์ (ประยูร ธมฺมจฺ ตฺโต) (2552) ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ว่า ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้ เนื่องจากธรรมเกี่ยวกับทุกกิจกรรมของชีวิต ธรรมจึงไม่ใช่เรื่อง ไกลตัวแต่อย่างใด ผู้ที่นำธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอจะเห็นคุณค่าของ พระพุทธศาสนา ต้องการให้คนไทยเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนา ประโยชน์ดังกล่าวจะรักษา พระพุทธศาสนาให้อยู่กับสังคมไทยตลอดไป และจะรักษาวิชาพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่หลักสูตรการศึกษาของ ประเทศไทยตลอดกาลได้อธิบายถึงประโยชน์ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ว่าการ ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ความ เป็นเลิศนี้จะเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ การบูรณาการอาจทำได้ 2 วิธี คือ ปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา และปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ประกอบด้วย สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งระดับการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คู่มือรับผิดชอบใน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอชานุมาน อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอพนา อำเภอเสนางคนิคม อำเภอหัวตะพาน และอำเภอลืออำนาจ มีโรงเรียนทั้งสิ้น 252 โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างด้านบริบทอย่างชัดเจน จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมประเมินสถานภาพบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า เป็นบริบทและวัฒนธรรมของพุทธศาสนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ, 2564) หากนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาย่อมนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล คุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างสมบูรณ์ ทำให้ผู้นำสามารถจัดการ และปฏิบัติการในการะงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อยู่ในระดับใด
2. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ แต่ละด้านเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (2550, 16 พฤษภาคม); กระทรวงศึกษาธิการ (2552); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อให้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 6) การลาทุกประเภท 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไวกอง 10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ 12) การออกจากราชการ 13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา 20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3. การบริหารงานงบประมาณ ได้แก่ 1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง 3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 4) การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ 5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ 7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจากงบประมาณ 8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย

เกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา 10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา 11) การวางแผนพัสดุ 12) การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ 14) การจัดหาพัสดุ 15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน 17) การเบิกเงินจากคลัง 18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน 19) การนำเงินส่งคลัง 20) การจัดทำบัญชีการเงิน 21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน 22) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

4. การบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 8) การดำเนินงานธุรการ 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 11) การรับนักเรียน 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา 13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 15) การทัศนศึกษา 16) งานกิจการนักเรียน 17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 18) การส่งเสริมสนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 19) การประสานราชการกับสวนภูมิภาคและสวนท้องถิ่น 20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน 21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน 22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

แนวคิดหลักสัปรีธรรม 7

หลักสัปรีธรรม 7 เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล คุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างสมบูรณ์ ทำให้ผู้นำสามารถจัดการและปฏิบัติการในภาระงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

1. ฌัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) เป็นการปฏิบัติจัดทำ โดยอาศัยการเป็นคนรู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์และรู้จักสาเหตุต้นตอของผลที่เกิดขึ้น รู้จักหลักความจริง คาดการณ์ถึงผลการบริหารจัดการในองค์กร

2. อัตถัญญตา (รู้จักผล) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งให้รู้ว่าเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้ว ก็จะใช้ความรู้ความเข้าใจ นำมาวิเคราะห์แยกแยะถึงผลการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติ และสามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับมาดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

3. อัตตัญญตา (รู้จักตน) เป็นการปฏิบัติจัดการโดยอาศัยภาวะ สถานะที่ตัวเองเป็น รู้กำลังความสามารถ สติปัญญาของตัวเอง และแก้ไขปรับปรุงตนอยู่ตลอดเวลา

4. มัตตัญญตา (รู้จักประมาณ) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งรู้จักความพอเหมาะ พอดี มองงานที่ตนเองทำอยู่แล้วพิจารณาวิเคราะห์ด้วยปัญญาว่าความพอเหมาะความพอดีความพอเพียงอยู่ที่ไหน เท่าไร เพื่อจะได้กำหนดแผนการปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม

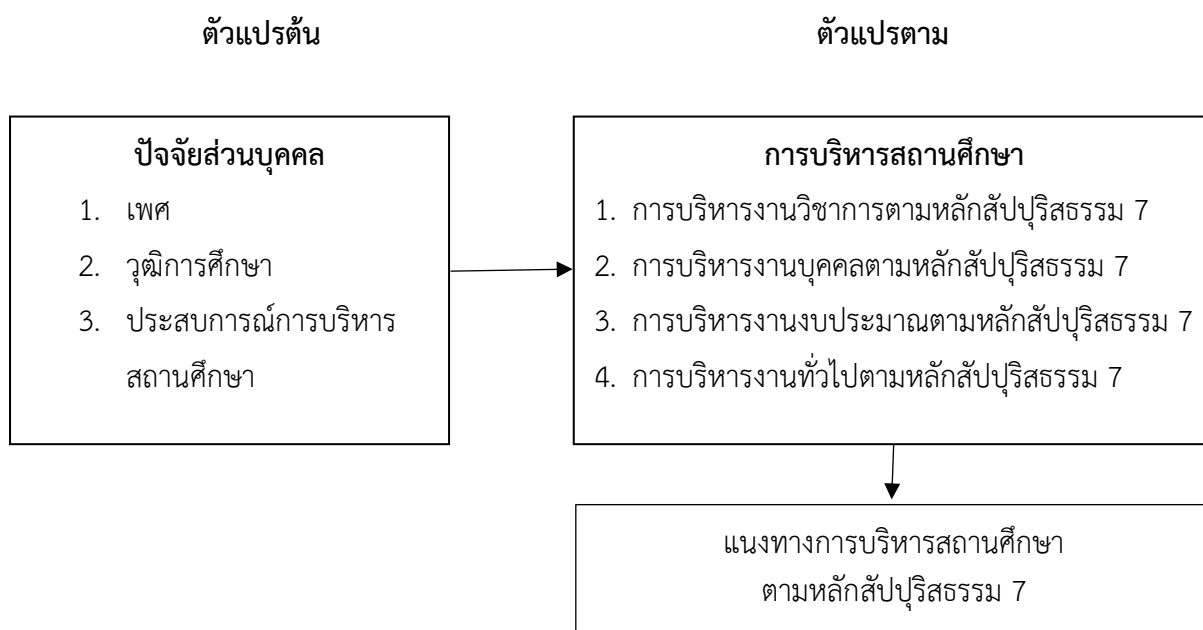
5. กาลัญญตา (รู้จักกาล) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งรู้ถึงการบริหารเวลาให้เหมาะสม ว่าเวลานี้ควรทำอะไร และไม่ควรทำอะไร รู้จักลำดับความสำคัญของงานว่าควรทำหรือควรจะทำก่อน เมื่อถึงเวลาทำงานควรทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และให้เกิดประสิทธิภาพ

6. ปริสัณญูตา (รู้จักชุมชน) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งให้รู้จักสังคมชนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมซึ่งแตกต่างกันไป แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

7. บุคคลัญญูตา (รู้จักบุคคล) เป็นการรู้จักเลือกคบคนว่าผู้นั้นเป็นคนดีควรคบ และผู้นั้นเป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ การบริหารงานต้องใช้คนทำงาน และจำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลในชุมชน เพื่อประสิทธิผลในการบริหารงานและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมอาจทำได้ 2 วิธี คือ ปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา และปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการปรับหลักธรรมสุปปริสธรรม 7 มาบูรณาการกับศาสตร์การบริหารจัดการของโรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการตามหลักสุปปริสธรรม 7 การบริหารงานบุคคลตามหลักสุปปริสธรรม 7 การบริหารงานงบประมาณตามหลักสุปปริสธรรม 7 และการบริหารงานทั่วไปตามหลักสุปปริสธรรม 7 ดังกรอบแนวคิดที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบแผนผสมผสาน (Convergent design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมๆ กันมีลำดับความสำคัญเท่าๆ กัน ผู้วิจัยจะแยกการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลออกจากกันโดยจะรวมข้อมูลทั้งสองชุดเข้าด้วยกันในการตีความหมายในลักษณะของการผสมผสานระหว่างข้อมูลทั้ง 2 ชุด (Creswell, 2015 อ้างถึงในสัมฤทธิ์ กางเพ็ง และคณะ, 2565) มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ทั้งหมด 252 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 155 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

1.3 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การผสมผสานและสรุปผลการวิจัย เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสองชุดเข้าด้วยกันในการตีความหมายในลักษณะของการผสมผสานระหว่างข้อมูลทั้ง 2 ชุด เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตามหลัก สัปปุริสธรรม 7	ระดับปฏิบัติการ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.48	.38	มาก	4
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.68	.33	มากที่สุด	1
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.53	.45	มากที่สุด	3
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7	4.60	.37	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย	4.57	.33	มากที่สุด	

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และ

ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

3.1 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักอัมมัญญาตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) ผู้บริหารควรจัดทำมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตถัญญาตา (เป็นผู้รู้จักผล) ผู้บริหารควรมีความสามารถในการเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนโดยรอบ

3.3 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตถัญญาตา (เป็นผู้รู้จักตน) ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ โดยมุ่งหลักแห่งความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรมและหลักนิติธรรม

3.4 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักมัตถัญญาตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) ผู้บริหารควรได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาบริบทของสถานศึกษาทั้งอาคารเรียน สิ่งปลูกสร้าง และบริเวณโดยรอบให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

3.5 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลัญญาตา (เป็นผู้รู้จักกาล) ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย และตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.6 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัญญาตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) ผู้บริหารควรดำเนินการสร้างและพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในและนอกสถานที่ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.7 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักบุคคลัญญาตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) ผู้บริหารควรจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ มีปฏิทินวิชาการประจำปีการศึกษา หลักสูตรตรงต่อความต้องการของชุมชน มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่มุ่งเน้นส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสม พัฒนาสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานที่ชัดเจน ผลการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการที่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนันท์ พล โปรเกียรติ์ (2561) ที่พบว่า การบริหารจัดการงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มีความถูก

ต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ McCathy (1971 อ้างถึงใน พระราชวร ญาณวชิโร (เพชรไพร), 2561) ที่พบว่า ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการ

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามเพศ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความเห็นแตกต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชวร ญาณวชิโร (เพชรไพร) (2561) ที่พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความเห็นแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชวร ญาณวชิโร (เพชรไพร) (2561) ที่พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาวรรณ สุขพัฒน์ (2561) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดงคำฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัมมมัญญาตา ควรจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตถัญญาตา ควรเป็นต้นแบบพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ 3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักอัตตัญญาตา ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักมัตตัญญาตา ควรส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลัญญาตา ควรมีการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปริสัญญญาตา ควรสร้างและพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ 7) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปุคคลัญญาตา ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุวรรณ สุวณ โณ (วงศ์ศาลา) (2560) ที่พบว่า ผู้บริหารควรเอาใจใส่ในการจัดระบบส่งเสริมหลักสูตรทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่นในการไปสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาก้าวหน้าและชัดเจนให้มากขึ้น ควรส่งเสริมพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือมุ่งมั่นการจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านเกณฑ์การประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การ

พัฒนาที่ชัดเจน ผู้บริหารและครูควรที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ควรกำหนดขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบและทันต่อเวลาส่งเสริมพฤติกรรมผู้เรียน และสร้างโอกาสการพัฒนาโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเหมาะสมประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Leithwood & Jantzi (1990, 2006) ที่พบว่า ผู้ที่ขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ คือ ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพทั้งสิ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่ เป็นผู้มีกลยุทธ์แบบเปลี่ยนแปลงสภาพที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมความร่วมมือขึ้นในโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

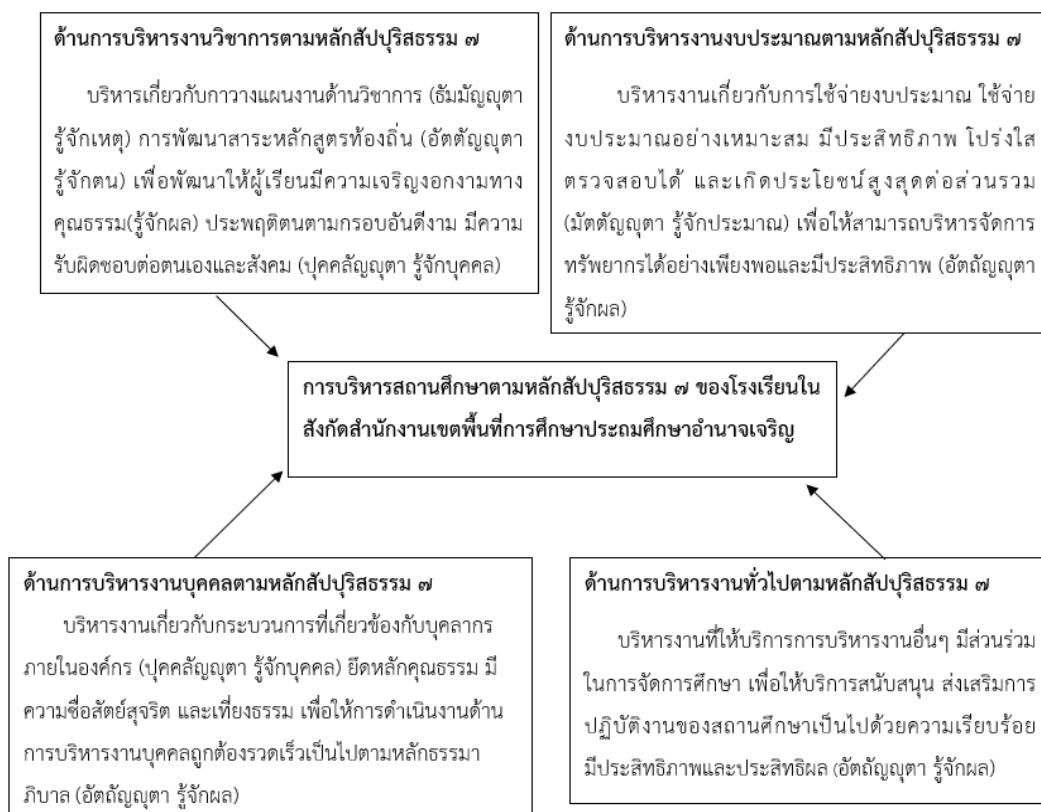
สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ (ภาพที่ 2) ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้อารมณ์ การวัดผล ประเมินผล โดยบูรณาการเข้ากับหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางคุณธรรม ประพฤติตนตามกรอบอันดีงาม มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ ระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม ใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โดยบูรณาการเข้ากับหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการบริหารงานเกี่ยวกับกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรภายในองค์กร มอบหมายงานบุคลากรชัดเจน ตรงตามความรู้ความสามารถ และมีความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยบูรณาการเข้ากับหลักสัปปุริสธรรม 7 ยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานที่ให้บริการการบริหารงานอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความอุปการะช่วยเหลือโรงเรียน การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยบูรณาการเข้ากับหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อให้บริการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผลจากการวิจัยศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดหา จัดทำ และพัฒนาสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสม สอดคล้อง และพัฒนาหลักสูตรมีความตรงต่อความต้องการของชุมชน

2. ผลจากการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความเห็นแตกต่างกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการใช้หลักการบริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้กับหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยคำนึงถึงคุณธรรมพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การบริหารเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญไปทดลองใช้ในบริบทจริง

2. ควรวิจัยต่อยอดองค์ความรู้โดยการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ หรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3. ควรวิจัยตัวแปรอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับหลักสัปปุริสธรรม 7 เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.

(2550, 16 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29-35.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ณัฐนันท์ พล โปรเกียรติ์. (2561). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนสอนดนตรี กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท], มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

TDC Thai Digital Collection. file:///C:/Users/DELL/Downloads/MCU62011950.pdf

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยุทธ์ ธมมจฺ ติโต). (2552). *วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*.

https://www.mcu.ac.th/directory_uploads/administrator/file_upload/20180810135126_5579A3DA-BE21-41B8-A7AC-E517A756F6E5.pdf

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมานุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 14 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 12-17.

พระราชวุฒิ ปณณวชิโร (เพชรไพร). (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท], มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. TDC Thai Digital Collection. file:///C:/Users/DELL/Downloads/MCU62021915.pdf

พระสุวรรณ สุวณโณ (วงศ์ดารา). (2560). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท], มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

TDC Thai Digital Collection. file:///C:/Users/DELL/Downloads/MCU600211012.pdf

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- สัมพันธ์ กางเพ็ง, ชุตินา บุตรดีวงศ์, สมเกียรติ เจษฎากุลทวี, พลธิษฐ์ อมรเชษฐ์, และอภิชาติ นาเลาะห์. (2565). การวิจัยแบบผสมผสานวิธี: กระบวนทัศน์การวิจัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 1(3), 64-83.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564-2566*. อำนาจเจริญ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหาร รูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุธาวรรณ สุขพัฒน์. (2561). *การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. TDC Thai Digital Collection. file:///C:/Users/DELL/Downloads/MCU570211010.pdf
- Leithwood, K. & Jantzi, D. (1990). *Transformational Leadership: How Principals Can Help Reform Cultures*. Paper Presented at the Annual Meeting of The Canadian Association for Curriculum Studies.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2006). Transformational school leadership for large-scale reform: Effects on students, teachers, and their classroom practices. *School Effectiveness and School Improvement*, 17(2), 20-227.